

Koncepcja samorządu terytorialnego oparta jest przede wszystkim na zasadzie decentralizacji władzy publicznej oraz gwarancji samodzielności jednostek samorządu terytorialnego. Pozwala to efektywniej i szybciej wychodzić naprzeciw potrzebom obywateli danego obszaru. Zarówno gmina, powiat, jak i województwo mają osobowość prawną oraz wykonują zadania we własnym zakresie i na własną odpowiedzialność. Zasada pomocniczości dopuszcza udzielanie pomocy, gdy zadania przerastają siły danej jednostki.

Między jakimi jednostkami jest możliwe udzielanie pomocy?

Zakres zadań jednostek samorządu terytorialnego jest zróżnicowany i czasem wykracza poza możliwości finansowe, kadrowe. Powiaty, związki i stowarzyszenia powiatów mogą sobie wzajemnie bądź innym jednostkom samorządu terytorialnego udzielać pomocy rzeczowej lub finansowej (patrz art. 7a ustawy o samorządzie powiatowym). Przepis przesądza więc o możliwości udzielania pomocy nie tylko między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego, ale też między związkami i stowarzyszeniami. Współdziałanie może mieć charakter trwały, doraźny lub jednokrotny.

Jakie są dopuszczalne formy udzielania pomocy?

Kluczowym rodzajem jest pomoc finansowa. Rzadziej ma miejsce pomoc rzeczowa, a jej zakres jest bardzo szeroki. Porównując te dwie formy, pomoc finansowa udzielana jest tylko w formie dotacji celowej. Ustawa o finansach publicznych mówi, że pomocy nie należy mylić z pożyczkami. Udzielona pomoc musi znaleźć odzwierciedlenie w stosownej zmianie uchwały budżetowej. Pomocą rzeczową jest natomiast wszelka inna pomoc dokonywana w postaci innej niż dotacja.

Jakie są wymogi formalne?

O pomocy zarówno finansowej, jak i rzeczowej decydują organy stanowiące podmiotów w formie uchwały. Może być udzielona podmiotom o jednoznacznie określonym statusie prawnym tzn. jednostkom samorządu terytorialnego oraz związkowi metropolitalnemu. Podstawą pomocy powinna być umowa zawierana między organami wykonawczymi jednostek samorządu terytorialnego w celu dokładnego określenia warunków i terminów.

Zgodnie z Europejską Kartą Samorządu Lokalnego społeczności mają prawo posiadania wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować. Czasem jednak niezbędne jest wsparcie się innymi jednostkami. Przykładem jest pomoc w sfinansowaniu inwestycji na samorządowych drogach publicznych.

Źródła: Europejska Karta Samorządu Lokalnego z dnia 15 października 1985, tj. Dz.U.2006.154.1107; Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998r. tj. Dz.U.2021.1834; Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. tj. Dz.U.2021.2270; Dolnicki Bogdan (red.), Ustawa o samorządzie powiatowym. Komentarz; Ofiarski Zbigniew (red.), Ustawa o finansach publicznych. Komentarz; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 lipca 2015 r.; II GSK 1520/14 CBOSA; Kosikowski Cezary, Finanse publiczne. Komentarz.